

Kommunal plan för räddningsinsats

Gästrike Räddningstjänst

Innehåll

Inledning	1
Uppdatering och kommunikering av planen.....	2
Samråd	2
Revideringshistorik.....	2
Gästrike Räddningstjänsts organisation vid allvarlig kemikalieolycka.....	3
Särskild förmåga	4
Specialresurser i förbundet.....	4
Samverkande organisationer.....	5
Ledning i räddningstjänsten.....	6
Ledningsstruktur	6
Ledningsfunktioner	6
Genomförande av räddningsinsats vid allvarlig kemikalieolycka	7
Övningar.....	7
Larmning av räddningstjänsten	7
Varning och information till allmänheten.....	8
Information till allmänheten.....	8
Viktigt meddelande till allmänheten	8
Underrättelser till berörd myndighet i annat land	9

Inledning

Gästrike Räddningstjänst är ett kommunalförbund mellan kommunerna Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby. Ansvar enligt lag om skydd mot olyckor (LSO) regleras mellan medlemskommunerna och förbundet i Förbundsordning för Gästrike Räddningstjänstförbund. Gästrike Räddningstjänst ska enligt förbundsordningen bland annat ansvara för medlemmarnas skyldigheter som en kommun enligt Lag (2003:778) om skydds mot olyckor (LSO). När det gäller förebyggande verksamhet, svarar förbundet enbart för sådan förebyggande verksamhet som har koppling till bränder.

Detta dokument beskriver kommunal plan för räddningsinsatser. Bestämmelser för kommunens plan för räddningsinsatser finns i:

- 3 kap. 6 § förordningen (SFS 2003:789) om skydd mot olyckor,
- 4 - 6 §§ samt bilaga 2 i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor.

Syftet med planen är att beskriva hur Gästrike Räddningstjänst organiseras, larmas och planerar för genomförande av räddningsinsatser samt hur närliggande verksamheter, allmänhet ska varnas och agera vid allvarlig kemikalieolycka.

Planen omfattar de verksamheter som omfattas av de högre kravnivåerna enligt Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftning). Inom förbundet finns tolv verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningens högre krav och därmed krav på kommunal plan för räddningsinsats:

1. Gävle hamn AB, Gävle kommun
2. St1 Sverige AB, Gävle kommun
3. St1 Sverige AB, Gävle kommun
4. Boliden Mineral AB, Gävle kommun
5. Almer Oil & Chemical Storage AB, Gävle kommun
6. OK/Q8 AB, Gävle kommun
7. Preem AB, Gävle kommun
8. Inter Terminals Sweden AB, Gävle kommun
9. Billerud Skog & Industri AB, Gävle kommun
10. Alleima AB, Sandviken kommun
11. Ovako Sweden AB, Hofors kommun
12. Stora Enso Pulp AB, Älvkarleby kommun

Uppdatering och kommunikering av planen

Kommunal plan för räddningsinsats ska förnyas vart tredje år eller när det annars, till följd av ändrade förhållanden, finns anledning till det. I samband med att kommunen upprättar eller förnyar planen ska kommunen på lämpligt sätt ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter på planen.

Den kommunala planen ska delges berörd verksamhet vid ett samråd för att de ska ha möjlighet att lämna synpunkter på planen och samordna den med verksamhetens interna plan för räddningsinsatser.

Räddningschefen vid Gästrike Räddningstjänst är beslutande om ändringar i kommunal plan för räddningsinsats.

Samråd

Samråd har skett med berörda verksamheter 15 juni – 13 augusti.

Allmänheten har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Revideringshistorik

Kommunal plan har reviderats vid följande tillfällen.

2014-09-18

2018-01-10

2023 – datum inte fastställt

Det senaste revideringstillfället enligt denna handling är att anse som den gällande versionen.

Gästrike Räddningstjänsts organisation vid allvarlig kemikalieolycka

Varje händelse är unik och åtgärderna måste alltid anpassas efter omständigheterna för att möta hjälpbehovet. Den förmåga som krävs för att kunna vidta nödvändiga åtgärder kan därför inte beskrivas för varje enskild händelse utan behöver generaliseras.

För att tillgodose behovet av att räddningsstyrkor kommer fram till olycksplats inom godtagbar tid så finns räddningstjänsten stationerad på elva platser inom förbundets geografiska område, enligt tabell 1. Inom förbundet finns även organisation för ledning.

Tabell 1 Bemanning och anspänningstid per insatsområde.

Resurs	Personantal ¹	Anspänningstid ²	Tjänstgöringsform ³
Gävle	1+5	90 sek.	Jour
Sandviken	1+5	90 sek.	Jour
Rörberg	1+4	90 sek.	Jour
Skutskär	1+4	5 min.	Beredskap
Bergby	1+4	5 min.	Beredskap
Hedesunda	1+4	5 min.	Beredskap
Storvik	1+4	5 min.	Beredskap
Ockelbo	1+4	5 min.	Beredskap
Hofors	1+4	5 min.	Beredskap
Österfärnebo	1+2	5 min.	Beredskap
Järbo	--	--	Räddningsvörn

Alla räddningsstyrkor inom Gästrike Räddningstjänst har basförmåga att hantera de vanligaste olyckstyperna i sitt geografiska insatsområde och förstärka insatser i hela förbundets insatsområde. Vissa stationer har, utöver basförmågan särskild förmåga som tillsammans med förbundets specialresurser, bidrar till Gästrike Räddningstjänsts sammanlagda insatsförmåga i hela förbundets område.

Samtliga räddningsstyrkor har en basförmåga för trafikolycka, brand, drunkning och utsläpp farligt ämne.

¹ Avser den minsta bemanning som finns tillgänglig för att utföra räddningsinsats. Ex. 1+4 avser 1 st. styrkeledare + 4 st. brandmän.

² Avser tid från det att larm inkommer tills det att första enhet ska ha lämnat stationen.

³ Jour avser heltidsanställd personal på arbetsstället. Beredskap avser räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB). Med räddningsvörn avses stationer utan krav på bemanning eller anspänningstid - utryckning sker på frivillig basis.

Särskild förmåga

Vid större eller mer komplicerade insatser krävs särskild förmåga. Den särskilda förmågan kan skapas med egna resurser eller tillsammans med resurser från samverkande organisationer. Gästrikе Rådningstjänst har egen särskild förmåga inom följande områden för att hantera allvarliga kemikalieolyckor:

- insatsledning
- rökdykning enligt AFS 2007:7
- kemdykning enligt AFS 2007:7
- livräddning och skadeplatsarbete med höjdenhet
- vattentransport med tankenheter
- UAS.

Specialresurser i förbundet

Gästrikе Rådningstjänst har ett flertal specialresurser som används vid räddningsinsatser. Dessa finns generellt inte utspridda i hela verksamhetsområdet utan på en eller ett fåtal brandstationer. Tabell 2 anger de resurser som är del av att hantera allvarliga kemikalieolyckor.

Tabell 2 Beskrivning av specialresurser i förbundet.

Resurs	Innebörd resurs	Placeringsort
Kemresurs	Förstärkningsresurs utrustad med materiel för hantering av utsläpp med farliga ämnen.	Sandviken
Skumresurs	Förstärkningsresurs utrustad med släckmedel för brandsläckning vid större bränder med petroleumprodukter.	Gävle
Rökskyddsdepå	Förstärkningsresurs vid omfattande bränder med stort behov av personlig skyddsutrustning.	Gävle
Oljeskydd	Förstärkningsresurs utrustad med materiel för hantering av oljeutsläpp i sjö och hav.	Skutskär
Miljöskyddscontainer	Förstärkningsresurs utrustad med materiel för storskalig användning av släckvatten samt omhändertagande av kontaminerat släckvatten i begränsad mängd.	Rörberg
UAS	Drönare	Rörberg och lokal insatsledare

Samverkande organisationer

Många kommunala räddningsinsatser sker i samverkan med andra myndigheter, exempelvis Polisen och regionerna. Varje aktör utför, utifrån sitt eget lagstöd, sina uppgifter och ingen av dem har direktivrätt över de andra.

Samverkan sker med industriräddningstjänsten vid Billeruds pappersbruk i Gävle avseende kemolyckor. Avtal finns som beskriver att Gästrikе Räddningstjänst kan begära hjälp av industriräddningstjänsten vid olyckor med farliga ämnen.

Samverkan sker med Alleimas räddningsstyrka vid Sandvikens industriområde. Avtal finns som beskriver att Gästrikе Räddningstjänst kan begära hjälp av industriräddningstjänsten vid olyckor.

Samverkan sker med Länsstyrelserna. Länsstyrelserna har övergripande och samhallande roll i länen avseende krishantering. Gästrikе Räddningstjänst samverkar med Länsstyrelsen i förebyggande arbete, insatsförberedande, under insatser och händelser samt efterföljande av insatser och händelser.

Vid omfattande eller speciella olyckor finns även ett antal förstärkningsresurser som Gästrikе Räddningstjänst har möjlighet att använda. Dessa resurser finns strategiskt placerade över landet.

Tabell 3 Beskrivning nationella förstärkningsresurser.

Resurs	Innebörd resurs
CBRN	MSB:s resurser består av kemenheter, saneringsenheter, indikeringsenheter samt expertstöd genom Företagens kemberedskap.
Oljeskydd	MSB resurs. Oljeskyddsförråden finns på fem platser, Göteborg, Oskarshamn, Härnösand, Djurö och Slite. Oljeskyddsmaterialet innehåller bland annat länsor, skimrar och saneringsmateriel.
Samverkan och ledning	MSB resurs. Förstärkningsresurs för stöd till samverkan och ledning (FSOL). Syftar till att förstärka aktörens ledningsförmåga.
Cisternbränder (SMC)⁴	Resurs att tillgå för brandbekämpning av cisternbränder. Resursdepåerna finns fördelade på fyra platser, Norrköping, Göteborg, Sundsvall och Malmö.

MSB:s förstärkningsresurser larmas via samtal till MSB:s tjänsteperson i beredskap. SMC-resursen för brandbekämpning av cisternbränder larmas genom samtal till det räddningsledningssystem som innehar resursen.

⁴ Släckmedelscentralen (SMC) är ett bolag som hanteras av Drivkraft Sverige och finansieras av oljebolagen i Sverige

Ledning i räddningstjänsten

Ledningsorganisationen har som huvuduppgifter att löpande värdera och analysera risk- och hotbilder och utifrån det förbereda organisationen för kommande behov. Ledningsorganisationen har också som huvuduppgift att organisera och leda en eller flera enheter och att samverka med alla aktuella funktioner i samhället. Ledningsorganisationen behöver kontinuerligt tolka organisationens roll sett utifrån nuvarande omvärldsläge och väga behovet av resurser till pågående insatser mot behovet av beredskapsproduktion.

Enligt LSO 3 kap. 16 § ska varje räddningsinsats ledas av en räddningsledare. Räddningsledaren leder räddningstjänstens enheter och ansvarar för all myndighetsutövning enligt LSO i samband med räddningsinsats. Räddningsledaren samverkar med andra myndigheter och organisationer under pågående räddningsinsats. Räddningsledare i den kommunala räddningstjänsten är räddningschefen eller den som räddningschefen har utsett att vara räddningsledare.

Ledningsstruktur

Ledningsorganisationen består av yttre ledning av räddningsinsats och inre ledning för att leda organisationen i beredskapsproduktion och vid räddningsinsats. För att tydligare definiera ledningsarbetet inom Gästrikre Räddningstjänst är arbetet uppdelat i systemledning och insatsledning.

Systemledning

Systemledning innebär att kontinuerligt utöva normativ och strategisk ledning av räddningstjänsten. Det system som leds definieras som Gästrikre Räddningstjänst samtliga resurser inom givna kommuner. Samtliga resurser står till systemets förfogande och leds av vakthavande räddningschef (VRC). Systemledningen är ständigt bevakad av vakthavande befäl (VB) och larmbefäl (LB) och utförs inom fastställd ram.

Insatsledning

Insatsledning innebär att på skadeplats leda och fördela arbetet. Styrkeledare är första funktion av insatsledning och finns på alla insatser. Insatsledningen kan också larmas efter fastställda larmplaner via SOS eller när vakthavande befäl (VB) eller larmbefäl (LB) ser behov av utökat ledningsbehov.

Ledningsfunktioner

Gästrikre Räddningstjänst ledningsorganisation är indelad i fem ledningsfunktioner. Gästrikre räddningstjänst har resurser av ledning genom styrkeledare och lokal insatsledare. Genom etablerad samverkan med andra räddningstjänstorganisationer har Gästrikre Räddningstjänst tillgång till ledningsfunktionerna Regional insatsledare, vakthavande befäl och vakthavande räddningschef. Ledningsfunktioner finns i systemet dygnet runt alla dagar på året. Ledningsfunktionernas respektive responstid och tjänstgöringsform beskrivs i tabell 4. Ledningsfunktion regional insatsledare, vakthavande befäl, larmbefäl och vakthavande räddningschef delas med andra organisationer inom samarbetet Räddning i Samverkan.

Tabell 4 Beskrivning av ledningsfunktioners personantal, responstid samt tjänstgöringsform.

Ledningsfunktion	Person- antal	Responstid	Tjänstgöringsform	
Lokal insatsledare	1	Omedelbart	Jour, nattetid med utgångspunkt Gävle	Insatsledning
Regional insatsledare	1	Omedelbart	Beredskap	Insatsledning
Vakthavande befäl	1	Omedelbart	Jour vid SOS centralen i Falun	Systemledning
Larmbefäl	1	Omedelbart	Jour vid SOS centralen i Falun	Systemledning
Vakthavande räddningschef	1	Omedelbart	Beredskap	Systemledning

Genomförande av räddningsinsats vid allvarlig kemikalieolycka

För respektive verksamhet som omfattas av denna plan, har Gästrike Räddningstjänst insatsplaner som detaljerat beskriver hur insatser ska genomföras. Dessa delar är inte allmänna och anges inte i denna plan.

Insatsplanerna har tagits fram i samråd med verksamheterna. Senast vart tredje år ska insatsplanerna genomgå översyn och vid behov revideras.

Övningar

Den kommunala planen för räddningsinsats ska övas minst vart tredje år. Verksamheterna ska öva intern plan för räddningsinsatser med samma tidsintervall. Dessa planer samövas mellan verksamhetsutövaren och kommunal räddningstjänst. Innehållet i övningarna kan variera.

Larmning av räddningstjänsten

Vid en olycka är allmänheten skyldig att varna och tillkalla hjälp. Tillkallande av hjälp genomförs genom larmsamtal till nödnumret 112.

Gästrike Räddningstjänst har, tillsammans med kommuner och räddningstjänstförbund i Sveriges fem nordligaste län ett avtal med SOS Alarm om alarmering. Avtalet innebär att SOS Alarm åtar sig att larma ut räddningsresurser utefter fastställda larmplaner. SOS Alarm tar emot nödsamtal på nödnumret 112 och har 14 centraler i landet för larmmottagning och krisberedskapsuppdrag utförs gränslöst mellan centralerna.

Räddningstjänsten har förutbestämda planer för vilka resurser som ska larmas till olika typer av olyckor. Dessa planer kallas larmplaner. Ledningsfunktionerna för systemledning har rätt att från gå larmplanerna och tillkalla ytterligare resurser om så behövs.

Följande verksamheter har larmsystem med automatisk vidarekoppling till SOS och Gästrikre Räddningstjänst:

- St1 Sverige AB
- St1 Sverige AB
- OK/Q8 AB
- Preem AB
- Inter Terminals Sweden AB
- Ovako Sweden AB
- Stora Enso Pulp AB

Billerud Skog & Industri AB, har egen industriräddningstjänst som initialt hanterar uppkomna händelser. Portvakten larmar vid behov.

Alleima AB, har egen industriräddningstjänst som initialt hanterar uppkomna händelser. Portvakten larmar vid behov.

Gävle Hamn AB, har varken automatiskt brandlarm eller egen organisation för initial hantering av uppkomna händelser.

Varning och information till allmänheten

Information till allmänheten

När en industri omfattas av Sevesolagstiftningen, har allmänheten rätt att få information om vilka risker som finns vid verksamheten, vilka säkerhetsåtgärder som verksamhetsutövaren kommer att vidta och hur allmänheten ska agera vid en olycka. För Sevesoverksamheter som omfattas av den högre kravnivån ska informationen uppdateras vart femte år.

Information till allmänheten finns bland annat tillgänglig på Gästrikre Räddningstjänsts och respektive kommuns webbplatser.

Viktigt meddelande till allmänheten

Gästrikre Räddningstjänst är vid vissa tillfällen involverade i händelser som innebär att allmänheten snabbt måste informeras eller varnas. Exempel på sådana händelser är när olyckor kan innebära svåra konsekvenser för människor, egendom och miljö. Allmänheten ska kunna få veta vad som hänt, vad riskerna består av, hur en skyddar sig och vilket utbredningsområde olyckan har. Allmänheten ska också informeras om när faran är över.

Varnings- och informationssystemet "Viktigt meddelande till allmänheten" (VMA) består av utomhuslarmet "Viktigt meddelande" och "Meddelanden i radio och tv". Systemet används av statlig och kommunal räddningstjänst för att varna och informera allmänheten vid olyckor eller vid risk för olyckor. VMA-signalen aktiveras i första hand från SOS Alarm, alternativt från brandstationen i Gävle, Sandviken, Hofors och Skutskär.

Det finns två nivåer av meddelanden, varningsmeddelanden och informationsmeddelanden.

Den som begär VMA ansvarar för informationens innehåll och att uppgifterna är korrekta. Informationen lämnas till SOS-centralen som förmedlar den till Sveriges Radios sändningsledning. Meddelandet bör innehålla information om

- vad som hänt
- vad som utgör det akuta hotet mot liv, hälsa och miljö
- vad människor ska göra för att skydda sig
- vad allmänheten kan göra för att eventuellt underlätta räddningsarbetet

VMA-systemet utgörs av utomhuslarm och meddelande i radio och tv. Signalen i utomhuslarmet består av sju sekunder långa ljudstötter med 14 sekunders paus emellan. Den ska ljuda i minst två minuter.

VMA kan även sändas via SMS-tjänst till berörda genom SOS-alarm. Från och med 1 juli 2017 gjordes en lagändring som gör det möjligt att skicka VMA via SMS till mobiltelefoner i ett visst område.

Varningsmeddelande sänds direkt på begäran av behörig räddningsledare, myndighet eller företag då omedelbar risk för skada på liv, egendom eller miljö bedöms föreligga.

Informationsmeddelande sänds utan krav på omedelbarhet och på begäran av behörig räddningsledare eller myndighet och företag för att förebygga och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Informationsmeddelande kan användas i situationer som tenderar att utvecklas till allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner som till exempel extraordinära händelser, elavbrott eller avbrott i telekommunikationerna.

Begäran om sändning av meddelande i radio och tv lämnas till den regionala SOS-centralen som vidarebefordrar den till sändningsledningen på Sveriges Radio via SOS-centralen i Stockholm.

Signalen "Viktigt meddelande" provas klockan 15:00 första helgfria måndagen i mars, juni, september och december. Samtidigt provas också signalen "Faran över" som är en 30 sekunder lång ihållande signal.

Underrättelser till berörd myndighet i annat land

Enligt lag om skydd mot olyckor 6 kap, 10 paragraf, tredje stycket *Om effekterna av en olycka kan kräva särskilda åtgärder till skydd för befolkningen eller miljön i ett annat land än Sverige, ska det räddningsorgan som gör räddningsinsatsen omedelbart underrätta berörd myndighet i det andra landet.*

Effekter från allvarliga kemikalieolyckor som denna plan omfattar, bedöms inte påverka skydd för befolkning eller miljön i annat land. Därmed anges inte hur underrättelsen mellan Gästrik Räddningstjänst och berört land.